

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd,
Caerdydd,
CF99 1SN
SeneddCydraddoldeb@senedd.cymru
0300 200 6565

15 Awst 2022

Annwyl Jenny Rathbone AS

Diolch i chi am eich llythyr, dyddiedig 22 Gorffennaf 2022.

Roeddwn yn falch o'r cyfle i roi tystiolaeth i gefnogi Ymchwiliad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol i Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) ar 27 Mehefin 2022. Er bod y maes hwn yn perthyn i bortffolio fy nghydweiniad, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol, mae cysylltiadau amlwg â darparu gwasanaethau cymdeithasol, sy'n perthyn i'm portffolio i. Felly, rwy'n falch o allu darparu rhagor o wybodaeth ynglŷn â gwaith parhaus y gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru i gefnogi'r garfan hon o bobl.

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn sefydlu dull gweithredu cyson o ran atal a diogelwch ar gyfer pobl sy'n profi camdriniaeth neu'n wynebu risg o gamdriniaeth, gan gynnwys pan fo trais neu niwed yn broblem. Cafodd y Ddeddf ei chynllunio i raddau helaeth i alluogi gwasanaethau i weithio mewn ffordd gydgyssylltiedig i sicrhau diogelwch pawb, ble bynnag y maent yng Nghymru.

Mae Gweithdrefnau Diogelu Cymru a Chanllawiau Ymarfer Cymru yn eiddo i'r Byrddau Diogelu; fe'u cyhoeddwyd yn 2019, ac maent yn hygyrch i bawb drwy ap a gwefan. Maent yn hyrwyddo arferion diogelu cyson sydd wedi'u seilio ar dystiolaeth ar draws asiantaethau ac ar draws Cymru ac yn dangos ymhellach ddyletswyddau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru). Darparwyd hyfforddiant ar y Gweithdrefnau a'r Canllawiau, wedi'i hwyluso gan chwe Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Cymru.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ym mis Rhagfyr 2018, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau 'Darpariaeth iechyd a llesiant i ffoaduriaid a cheiswyr lloches' <https://llyw.cymru/iechyd-llesiant-ffoaduriaid-cheiswyr-lloches-canllawiau-ar-gyfer-byrddau-iechyd>

Mae'r canllawiau hyn yn nodi bod diogelu yn ymwneud ag amddiffyn plant ac oedolion rhag camdriniaeth, esgeulustod a niwed ac yn nodi diben ac ymrwymiad Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Maent hefyd yn amlinellu rôl y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol a Byrddau Diogelu Rhanbarthol Cymru.

Rwy'n cyfarfod â'r Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol ddwywaith y flwyddyn ac mae hwn yn gyfle gwerthfawr i gael trafodaeth ar y cyd i sicrhau bod unrhyw faterion diogelu yng Nghymru yn cael eu codi. Mae fy swyddogion hefyd yn cyfarfod â Chadeiryddion a Rheolwyr Busnes y Byrddau Diogelu Rhanbarthol yn rheolaidd ac mae hyn hefyd yn gyfle i godi a thrafod unrhyw faterion sy'n ymwneud ag ymrwymadau diogelu. Hyd yn hyn, nid oes unrhyw faterion wedi'u codi drwy'r Bwrdd Cenedlaethol na'r Byrddau Rhanbarthol o ran unrhyw bryderon gan fenywod mudol am ryngweithio â gwasanaethau cymdeithasol neu gael mynediad at wasanaethau cymdeithasol a phryderon bod risg i'w plant gael eu cymryd oddi wrthynt; fodd bynnag, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion godi hyn gyda'r Byrddau i holi a oes unrhyw brofiadau neu heriau wedi'u nodi ac, os oes, i fynd i'r afael â'r rhain mor gyflym ag y bo modd. Yn yr un modd, pe bai'r Pwyllgor neu bartneriaid yn dod i wybod am unrhyw enghreifftiau penodol o achosion o'r fath, byddwn yn ddiolchgar pe bai modd rhannu'r rhain er mwyn i'm swyddogion allu gwneud ymholiadau priodol a chymryd camau pellach, os oes angen, i gynnig mwy o eglurder i ddileu'r risg bod pryderon o'r fath yn codi.

Mae Deddf 2014, o ran ei natur, yn darparu mesurau atal a diogelu ar gyfer pobl sy'n wynebu risg o gael eu cam-drin ac felly byddem yn dymuno sicrhau bod pobl yng Nghymru yn cael eu cefnogi i droi'n hyderus a dibryder at y gwasanaethau a gynlluniwyd i'w cefnogi.

Yn 2020, er mwyn sicrhau bod ymrwymadau a bwriadau'r Ddeddf o ran y rhai sy'n ceisio lloches yng Nghymru yn dryloyw, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau a gyd-gynhyrchwyd gyda Chlymblaid Ffoaduriaid Cymru ynglŷn â mynediad at wasanaethau cymdeithasol a gofal a chymorth arall i geiswyr lloches diymgeledd nad oes cronfeydd cyhoeddus ar gael iddynt. Mae'r Nodyn Cyngor hwnnw'n tynnu sylw at rai materion cyffredin o ran cymhwysedd ar gyfer cymorth awdurdodau lleol yng Nghymru i unigolion sy'n geiswyr lloches diymgeledd nad oes cronfeydd cyhoeddus ar gael iddynt: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-02/mynediad-at-wasanaethau-cymdeithasol-a-gofal-a-chymorth-arall-i-geiswyr-lloches-diymgeledd-nad-oes-cronfeydd-cyhoeddus-ar-gael-iddynt.pdf>

Mae'r Nodyn Cyngor hwn yn esbonio'r sefyllfa gyfreithiol bresennol o ran ambell gamargraff gyffredin yn y maes cymhleth hwn, gan adeiladu ar gyngor cysylltiedig mewn rhannau eraill o'r DU. Y bwriad yw cefnogi gweithwyr cymdeithasol ac eraill ledled Cymru yn eu gwaith drwy roi cyngor ffeithiol clir ynghylch yr hyn y gellir ei wneud o dan Deddf 2014 i gefnogi ceiswyr lloches diymgeledd, ac ynghylch dyletswyddau a phwerau awdurdodau lleol perthnasol.

Er i'r canllawiau hyn gael eu llunio gyda'r bwriad o fynd i'r afael â'r camargraffiadau a nodir uchod, bu'r ddogfen hefyd yn gyfle pellach i amlinellu crynodeb o adrannau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) a'r codau ymarfer a'r canllawiau statudol perthnasol.

Mae fy swyddogion yn cynnull ac yn cadeirio'r cyfarfod Trawsadrannol ar Ddiogelu, VAWDASV a Phrofiadau Niweidiol mewn Plentyndod, sy'n dod ag arweinwyr polisi ar draws Llywodraeth Cymru ynghyd i drafod ymrwymadau trawsbynciol, rhannu datblygiadau a sicrhau ffordd gydgyssylltiedig o ddatblygu a gweithredu ein polisïau. Mae'r Grŵp hwn yn

rhoi cyfle pellach i archwilio'r materion a godwyd yn eich llythyr a bydd hyn ar agenda'r cyfarfod nesaf i'w gynnal. Bydd fy swyddogion yn rhoi gwybod imi os bydd unrhyw wybodaeth ychwanegol yn cael ei chyflwyno fel rhan o'r trafodaethau hyn.

Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i rymuso a gwella hawliau, fel y dangoswyd yn Neddf 2014, drwy sicrhau llesiant pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth.

Yn Ionawr 2021 cyhoeddwyd ein Papur Gwyn "Ailgydbwyso Gofal a Chymorth"
https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2021-01/dogfen-ymgynggori_0.pdf
a oedd yn amlinellu cynigion trawsnewidiol ac uchelgeisiol er mwyn i ofal cymdeithasol ddatblygu'r weledigaeth hon.

Ym mis Tachwedd 2021, nododd y Cytundeb Cydweithio rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru ein hymrwymadau, gan gynnwys yr uchelgais i greu Gwasanaeth Gofal Cenedlaethol sydd ar gael yn rhad ac am ddim pan fo'i angen, gan barhau fel gwasanaeth cyhoeddus.

Yn nhymor y Senedd hon, rydym yn ymgymryd â llawer iawn o waith i wella ein cefnogaeth a'n dyletswyddau ymhellach mewn perthynas â phlant ac i gynnig rhagor o gymorth i'r gweithlu gofal cymdeithasol wrth iddynt ddarparu eu gwasanaethau i blant ac oedolion:

- Mae ymrwymadau ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys y ffocws ar ddileu elw o ofalu am blant sy'n derbyn gofal a chryfhau cyfrifoldebau rhianta. Dros gyfnod yr haf, byddwn yn cynnal Uwchgynhadledd i glywed yn uniongyrchol gan bobl ifanc am y materion sydd bwysicaf iddynt. Gobeithiwn y bydd hyn yn rhoi adborth gwerthfawr inni y byddwn yn gweithredu arno wrth ddatblygu a chyflawni ein Hymrwymadau yn y Rhaglen Lywodraethu.
- Bydd yr ymrwymadau hyn yn cael eu hystyried yn agos gan y Bwrdd Goruchwylio, a gadeirir yn annibynnol gan Anthony Douglas. Drwy gyfrwng y Bwrdd hwn rydym yn cyflwyno gweledigaeth ac uchelgais newydd ar gyfer gwasanaethau plant, yn seiliedig ar arferion cyson, gwell cefnogaeth i deuluoedd a mabwysiadu dulliau adferol cenedlaethol o ran gofal. Bydd hyn yn cynnwys ymyriadau ataliol i deuluoedd sydd â phlant ar gyrion gofal gan gynnwys gwasanaethau eirioli i rieni, cynadleddau grŵp teuluol, diwygio cyfiawnder teuluol a fframwaith ymarfer cenedlaethol.
- Mae'r trefniadau cyllido i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau eirioli i rieni ym mhob un o'r saith rhanbarth yng Nghymru wedi'u cytuno o fis Ebrill 2022 ymlaen. Bydd y gwasanaethau hyn yn cefnogi rhieni y mae eu plant ar gyrion gofal, gan helpu i osgoi'r angen i'r gwasanaethau cymdeithasol statudol gamu i mewn, osgoi dwysáu anghenion, a lleihau'r risg y bydd plant yn dod i mewn i'r system ofal.
- Mae sefydlu Fframwaith Gofal Cenedlaethol ar gyfer Gofal Cymdeithasol a Swyddfa Genedlaethol yn darparu cyfrwng ar gyfer trawsnewid, gan gomisiynu gwasanaethau yn genedlaethol.
- Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn datblygu Safonau Cenedlaethol ar gyfer Hyfforddiant Diogelu yng Nghymru a Fframwaith i gefnogi hyfforddiant sy'n berthnasol i rôl pob ymarferydd. Mae hyn yn ychwanegol at y rhaglen hyfforddi a ddarperir gan Fyrddau Diogelu Rhanbarthol yng Nghymru. Mae disgwyl i'r broses ymgynghori ar gyfer y Fframwaith ddechrau fis nesaf.

- Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn bwriadu cyhoeddi ei Gynllun ar gyfer y Gweithlu Gwaith Cymdeithasol yn fuan. Bydd hyn yn rhoi'r ffocws i wella ymhellach a chefnogi'r gweithlu gofal cymdeithasol ledled Cymru.
- Sicrhawyd cyllid trwy'r Gronfa Diwygio Gofal Cymdeithasol i archwilio diwygio radical ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal. Dyma rai o'r meysydd y bydd y cyllid hwn yn cael ei ddefnyddio ar eu cyfer:

o Maethu Cymru – cysoni ffioedd a lwfansau awdurdodau lleol ar gyfer gofalwyr maeth a lefelu'r sefyllfa ar gyfer ofalwyr sy'n berthnasau (i asio gyda gwaith Eliminate).

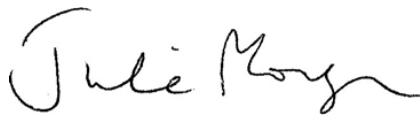
o Bwrw ymlaen â diwygio Cyfiawnder Teuluol – gan gynnwys dirymu gorchmynion gofal Lleoli gyda Rhieni a hyrwyddo gorchmynion goruchwyllo.

o Datblygu a chyflwyno'r Fframwaith Ymarfer Cenedlaethol

Yn ogystal, mae swyddogion yn parhau i ymgysylltu â'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol a byddant yn ystyried ei argymhellion mewn perthynas â'r ddyletswydd orfodol i hysbysu am bryderon diogelu pan fydd y rhain yn cael eu cyhoeddi'n ddiweddarach eleni.

Gobeithio y byddwch chi a'r Pwyllgor yn gweld yr wybodaeth a ddarparwyd yn ddefnyddiol.

Yn gywir

Julie Morgan AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol

Deputy Minister for Social Services